

Утверждены
Приказом Министра образования
и науки Республики Казахстан
от « » _____ 2018 года
№ _____

Министерство образования и науки Республики Казахстан

**Концептуальные основы
казахстанской национальной системы выявления, развития и поддержки
одаренных детей и талантливой молодежи**

Астана
2018

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы « » _____
№ _____ бұйрығымен бекітілді

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі

**Дарынды балалар мен талантты жастарды анықтау, дамыту және
қолдаудың қазақстандық ұлттық жүйесінің
тұжырымдамалық негіздері**

Астана
2018

– Концепция по переходу Республики Казахстан к «зеленой экономике» на 2013-2020 годы - утверждена Указом Президента Республики Казахстан от 30 мая 2013 года № 577;

– Антикоррупционная стратегия Республики Казахстан на 2015-2025 годы - утверждена Указом Президента Республики Казахстан от 26 декабря 2014 года № 986 (с изменения и дополнениями по состоянию на 04 августа 2018 года)

– Концепция государственной молодежной политики Республики Казахстан до 2020 года «Казахстан 2020: путь в будущее» - утверждена Постановлением Правительства Республики Казахстан от 27 февраля 2013 года № 191 (с изменениями и дополнениями по состоянию 08 июня 2017 года)

– Постановление Правительства Республики Казахстан от 7 апреля 2017 года № 181 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 07 апреля 2017 года) «О внесении изменений в постановление Правительства Республики Казахстан от 17 мая 2013 года № 499 «Об утверждении Типовых правил деятельности организаций образования соответствующих типов, в том числе Типовых правил организаций образования, реализующих дополнительные образовательные программы для детей»

– Приказ МОН РК от 29 декабря 2016 года № 726 «О внесении изменений в приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 22 февраля 2013 года № 50 «Об утверждении номенклатуры видов организаций образования»

– Приказ МОН РК от 27 февраля 2017 года № 88 «О внесении изменений в приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 19 июля 2013 года № 289 «Об утверждении типовых правил деятельности видов специализированных организаций образования».

2014 жылғы 26 желтоқсандағы № 986 Жарлығымен бекітілген (2018 жылғы 04 тамыздағы өзгерістер мен толықтыруларымен)

– «Қазақстан 2020: болашаққа жол» Қазақстан Республикасы мемлекеттік жастар саясатының 2020 жылға дейінгі тұжырымдамасы-Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 27 ақпандағы № 191 қаулысымен бекітілген (2017 жылғы 08 маусымдағы өзгерістер мен толықтыруларымен)

– «Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын, оның ішінде балаларға арналған қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 17 мамырдағы № 499 қаулысына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 7 сәуірдегі № 181 қаулысы (2017 жылғы 07 сәуірдегі өзгерістер мен толықтырулармен)

– «Білім беру ұйымдарының түрлерінің номенклатурасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 22 ақпандағы № 50 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» ҚР БҒМ 2016 жылғы 29 желтоқсандағы № 726 бұйрығы

– «Білім беру ұйымдары қызметінің үлгі ережесін бекіту туралы» ҚР БҒМ 2013 жылғы 19 шілдедегі № 289 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2017 жылғы 27 ақпандағы бұйрығы.

СОДЕРЖАНИЕ

Введение

1. Цель и задачи Концептуальных основ
2. Принципы Концептуальных основ
3. Основные направления реализации Концептуальных основ
- 3.1 Создание и развитие нормативно-правовой, научно-методической и учебно-материальной базы реализации Концептуальных основ
- 3.2 Формирование информационно-образовательной среды для работы с молодыми талантами
- 3.3 Выявление, развитие и сопровождение одаренных детей и молодежи
- 3.4 Создание условий для самореализации молодых талантов
4. Механизмы реализации Концептуальных основ
5. Ожидаемые результаты

Введение

Как отмечает Глава государства Н.А. Назарбаев в своей статье «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания»: «Стремление к образованию всегда было характерно для нашего народа. Но культ образования должен быть всеобщим. И тому есть жесткая и ясная причина. Технологическая революция ведет к тому, что в ближайшие десятилетия половина существующих профессий исчезнет. Такой скорости изменения профессионального облика экономики не знала ни одна эпоха. И мы вступили в эту эпоху. В таких условиях успешно жить сможет только высокообразованный человек, который может относительно легко менять профессию именно благодаря высокому уровню образования».

Поэтому одним из приоритетных направлений построения национальной модели образования является подготовка интеллектуальной элиты - молодых людей, способных занять ключевые места в управлении государством, экономике, науке, культуре, искусстве.

Таким образом, разработка Концептуальных основ продиктована провозглашением образования основной рост конкурентоспособности страны в современном мире, что ставит в центр развитие человеческого потенциала страны и создание условий для удовлетворения потребностей граждан в качественном образовании. Именно одаренные дети составляют его особый ресурс, так как обладают неординарными способностями, проявляющимися в виде высоких достижений в том или ином виде деятельности. Успешное и устойчивое развитие личности происходит в процессе ее самореализации. Поэтому важной задачей современного образования является выявление и реализация педагогических условий самореализации одаренных детей для их полноценного развития и сохранения в дальнейшем своих выдающихся качеств.

МАЗМҰНЫ

Кіріспе

1. Тұжырымдамалық негіздердің мақсаты мен міндеттері
2. Тұжырымдамалық негіздердің принциптері
3. Тұжырымдамалық негіздерді іске асырудың негізгі бағыттары
- 3.1 Тұжырымдамалық негіздерді іске асырудың нормативтік-құқықтық, ғылыми-әдістемелік және оқу-материалдық базасын құру және дамыту
- 3.2 Жас таланттармен жұмыс істеу үшін ақпараттық-білім беру ортасын қалыптастыру
- 3.3 Дарынды балалар мен жастарды анықтау, дамыту және сүйемелдеу
- 3.4 Жас таланттардың өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасау
4. Тұжырымдамалық негіздерді іске асыру тетіктері
5. Күтілетін нәтижелер

Кіріспе

Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаев өзінің «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласында «Білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуға ұмтылу – біздің қанымызда бар қасиет. Дегенмен, білімнің салтанаты жалпыға ортақ болуға тиіс. Оның айқын да, бұлтартпас себептері бар. Технологиялық революцияның беталысына қарасақ, таяу онжылдық уақытта қазіргі кәсіптердің жартысы жойылып кетеді. Экономиканың кәсіптік сипаты бұрын-соңды ешбір дәуірде мұншама жедел өзгермеген. Біз бүгінгі жаңа атаулы ертең-ақ ескіге айналатын, жүрісі жылдам дәуірге аяқ бастық. Бұл жағдайда кәсібін неғұрлым киналмай, жеңіл өзгертуге қабілетті, аса білімдар адамдар ғана табысқа жетеді.

Сондықтан, білім берудің ұлттық моделін құрудың басым бағыттарының бірі - экономика, ғылым, мәдениет, өнер, мемлекетті басқаруда маңызды орын алуға қабілетті жастарды, зияткерлік элитаны дайындау болып табылады.

Осылайша, тұжырымдамалық негіздерді әзірлеу білім беруді заманауи әлемдегі елдің бәсекеге қабілеттілігінің өсуінің негізі деп жариялаумен негізделеді, бұл басты назарда елдің адами әлеуетін дамытуды және азаматтардың сапалы білім алуға қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін жағдай жасау болып табылады. Нақ осы дарынды балалар оның ерекше ресурсын құрайды, өйткені олардың қызметін қандай да бір түрінде жоғары жетістіктерге жететін ерекше қабілеттері бар. Жеке тұлғаның табысты және тұрақты дамуы оның өзін-өзі жүзеге асыру процесінде болады. Сондықтан қазіргі заманғы білім берудің маңызды міндеті дарынды балалардың толыққанды дамуы мен одан әрі өзінің көрнекті қасиеттерін сақтау үшін өзін-өзі іске асыруының педагогикалық жағдайларын анықтау және іске асыру болып табылады.

Создание условий, обеспечивающих выявление и развитие одаренных детей, реализацию их потенциальных возможностей, является одной из приоритетных задач современного общества. Наличие социального заказа способствует интенсивному росту работ в этой области.

В значительной степени этому призвана способствовать реализация государственной политики - целостной системы мер, направленных на создание необходимых условий для выявления, поддержки и развития одаренных школьников Республики Казахстан.

В Казахстане накоплен 20-ти летний многообразный и эффективный опыт работы с одаренными детьми в различных сферах проявления их одаренности (достижения в учебе, спорте, искусстве и целом ряде других сфер), что свидетельствует о системной работе с одаренными школьниками во всех регионах республики.

В стране с 1998 года действуют специализированные школы для одаренных детей, региональные научно-практические центры по работе с одаренными детьми. Выпускники данных образовательных учреждений работают в разных странах, представляют элиту учёных и инженеров, ведущих передовые высокотехнологичные разработки. Ряд образовательных технологий по формированию мышления, понимания, учебной деятельности, разработанных отечественными педагогами и психологами, используются в учебно-воспитательном процессе школы.

На республиканском уровне в соответствии с Распоряжением Президента Республики Казахстан от 24 мая 1996 года № 3002 «О государственной поддержке и развитии школ для одаренных детей» и Постановлением Правительства Республики Казахстан от 24 марта 1998 года № 256 «О дополнительных мерах по совершенствованию управления организациями системы Министерства образования, культуры и здравоохранения Республики Казахстан» создан Республиканский научно-практический центр «Дарын» Министерства образования и науки Республики Казахстан.

В регионах страны функционирует сеть школ «Дарын», объединяющая 131 организацию образования для одаренных детей по различным направлениям: естественно-математическому, общественно-гуманитарному, многопрофильному, музыкально-эстетическому, военному и спортивному.

В целях выявления и развития у обучающихся творческих способностей и интереса к научной (научно-исследовательской) деятельности, пропаганды научных знаний, содействия профессиональной ориентации школьников проводятся различные интеллектуальные мероприятия для учащихся всех уровней образования. Так, для детей младшего школьного возраста проводятся республиканские и международные интеллектуальные игры, республиканский математический турнир «Бастау», республиканский конкурс исследовательских проектов «Зерде». В целях подготовки юниоров к олимпиадам более высокого уровня и создания школы олимпийского резерва ежегодно проводится республиканская юниорская олимпиада по предметам естественно-математического направления.

Заманауи қоғамның басым бағыттарының бірі дарынды балаларды дамытауды және анықтауды қамтамасыз ететін әлеуеттік мүмкіндіктерін жүзеге асыруға жағдай жасау болып табылады. Әлеуметтік тапсырыстың болуы осы саладағы жұмыстардың қарқынды өсуіне ықпал етеді.

Қазақстан Республикасының дарынды оқушыларын анықтау, қолдау және дамыту үшін қажетті жағдайлар жасауға бағытталған шаралардың тұтас жүйесі - мемлекеттік саясатты іске асыру қабілеті едәуір дәрежеде осыған арналған.

Қазақстанда балалардың дарындылығын (оқудағы, спорттағы, өнердегі және жалпы бірқатар басқа салалардағы жетістіктері) көрсететін әр түрлі салаларда 20 жылдық жұмыс тәжірибесі жинақталған, бұл республиканың барлық өңірлерінде дарынды оқушылармен жүйелі жұмысының айғағы.

Елімізде 1998 жылдан бастап дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектептер, дарынды балалармен жұмыс жөніндегі өңірлік ғылыми-практикалық орталықтар жұмыс істейді. Аталған білім беру мекемелерінің түлектері әртүрлі елдерде жұмыс істеп, алдыңғы қатарлы жоғары технологиялық әзірлемелерді жүргізетін ғалымдар мен инженерлер элитасын құрайды. Отандық педагогтар мен психологтар әзірлеген ойлау, түсіну, оқу іс-әрекетін қалыптастыру бойынша бірқатар білім беру технологиялары мектептің оқу-тәрбие үдерісінде қолданылады.

Республикалық деңгейде «Дарынды балаларға арналған мектептерді мемлекеттік қолдау және дамыту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 24 мамырдағы № 3002 өкіміне сәйкес және «Қазақстан Республикасы Білім, мәдениет және денсаулық сақтау министрлігі жүйесінің ұйымдарын басқаруды жетілдіру жөніндегі қосымша шаралар туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1998 жылғы 24 наурыздағы № 256 Қаулысына сәйкес Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталығы құрылды.

Еліміздің өңірлерінде жаратылыстану-математикалық, қоғамдық-гуманитарлық, көп бейінді, музыкалық-эстетикалық, әскери және спорттық бағыттар бойынша 131 дарынды балаларға арналған мамандандырылған білім беру ұйымдарын біріктіретін «Дарын» мектептерінің желісі жұмыс істейді.

Білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін және ғылыми (ғылыми-зерттеу) қызметке қызығушылығын анықтау және дамыту, ғылыми білімді насихаттау, оқушылардың кәсіби бағдарына ықпал ету мақсатында білім берудің барлық деңгейлеріндегі оқушылар үшін әртүрлі зияткерлік іс-шаралар өткізіледі. Мәселен, кіші мектеп жасындағы балаларға арналған республикалық және Халықаралық зияткерлік ойындар, «Бастау» республикалық математикалық турнирі, «Зерде» зерттеу жобаларының республикалық конкурсы өткізіледі. Жасөспірімдерді жоғары деңгейдегі олимпиадаларға дайындау және олимпиадалық резерв мектебін құру мақсатында жыл сайын жаратылыстану-математикалық бағыттағы пәндер бойынша республикалық жасөспірімдер олимпиадасы өткізіледі.

Жалпы білім беретін 15 пән бойынша оқушылардың республикалық олимпиадасы және дарынды балалармен жұмыстың ажырамас бөлігі болып

По 15-ти общеобразовательным предметам проводятся республиканские олимпиады школьников и Республиканский конкурс научных проектов (научных соревнований), которые стали неотъемлемой частью работы с одарёнными детьми.

Значительная работа проводится совместно с отечественными и зарубежными высшими учебными заведениями по проведению учебно-тренировочных сборов и совместных олимпиад. Так, с Казахским национальным университетом имени аль-Фараби проводится Международный конкурс исследовательских проектов по математике и механике имени У.Джолдасбекова и республиканская олимпиада «Аль-Фараби», с Университетом Сулеймана Демиреля - Международные соревнования по компьютерным проектам (информатика) «INFOMATRIX-ASIA», с Санкт-Петербургским национальным исследовательским университетом информационных технологий, механики и оптики - Евразийская олимпиада по информатике (для стран ШОС).

Казахстанские школьники участвуют в престижных международных интеллектуальных соревнованиях и достойно представляют нашу страну в мировом образовательном пространстве.

В современных условиях одними из приоритетов развития мировой образовательной системы являются повышение качества образования, улучшение качества преподавания естественно-математических дисциплин и изучение иностранных языков.

В целом, заявленная цель достигается и развивающая образовательная среда в школах создается. Но в условиях современных требований к качеству образования, переходу на обновленные стандарты и понимания того факта, что рост благосостояния граждан Казахстана невозможен без инвестиций в человеческий капитал, необходимо особое внимание уделить выявлению, поддержке и развитию одаренных детей, начиная уже с начальной школы, а, по возможности, уже и на этапе дошкольного образования.

В вопросе поддержки одарённых детей должны применяться особые критерии, должна быть особая заинтересованность государства и общества, поиск и поддержка талантливой молодежи может иметь успех только в том случае, если будет проводиться системно, на всех уровнях включая школьное, районное (городское), региональное и республиканское звено. Именно талантливые люди являются теми, кто двигает прогресс, кто занимается модернизацией государства, общества, экономики, при этом особую задачу составляет выявление, поддержка и развитие одаренных детей из сельской местности.

Таким образом, разработка Концептуальных основ обусловлена:

во-первых, необходимостью формирования приоритетных направлений в работе с одаренными школьниками в контексте требований Главы государства Н.А. Назарбаева к качеству подрастающего интеллектуального потенциала страны;

табылатын ғылыми жобалардың (ғылыми жарыстардың) республикалық конкурсы өткізіледі.

Оқу-жаттығу жиындары мен бірлескен олимпиадалар өткізу бойынша отандық және шетелдік жоғары оқу орындарымен бірлесіп бірқатар жұмыстар атқарылуда. Мысалы, аль-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетімен бірлесе Ө. Жолдасбеков атындағы математика және механикадан зерттеу жобаларының халықаралық конкурсы және «әл-Фараби» республикалық олимпиадасы, Сүлейман Демирель атындағы университетімен «INFOMATRIX-ASIA» компьютерлік жобалар бойынша (информатика), Санкт-Петербург ұлттық ақпараттық технологиялар, механика және оптика зерттеу университетімен информатика бойынша Еуразиялық олимпиадасы (ШЫҰ елдері үшін) халықаралық жарыстары өткізіледі.

Қазақстандық оқушылар беделді халықаралық зияткерлік жарыстарға қатысып, әлемдік білім беру кеңістігінде біздің елімізді лайықты деңгейде танытуда.

Қазіргі заманауи жағдайда әлемдік білім беру жүйесін дамытудың басым бағыттарының бірі білім беру сапасын арттыру, жаратылыстану-математикалық пәндерді оқыту сапасын жақсарту және шет тілдерін оқыту болып табылады.

Жалпы, аталған мақсатқа қол жеткізіліп, мектептерде білім беру ортасы құрылуда. Бірақ, білім сапасына қойылатын заманауи талаптар жағдайында, жаңартылған стандарттарға көшу және Қазақстан азаматтарының әл-ауқатының өсуі адами капиталға инвестициясыз мүмкін еместігін түсіну жағдайында, бастауыш мектептен бастап, мүмкіндігінше мектепке дейінгі білім беру кезеңінде дарынды балаларды анықтауға, қолдауға және дамытуға ерекше назар аудару қажет.

Дарынды балаларды қолдау мәселесінде ерекше өлшемдер қолданылуы, мемлекет пен қоғамның ерекше қызығушылығы болуы тиіс, дарынды жастарды анықтау және қолдау мектеп, аудандық (қалалық), өңірлік және республикалық деңгейде жүйелі түрде өткізілген жағдайда ғана табысты болуы мүмкін. Дәл осы талантты жастар өрлеуге бастайтын, мемлекетті, қоғамды, экономиканы жаңғыртумен айналысатын адамдар болып табылады, бұл ретте ауылдық жерлердегі дарынды балаларды анықтау, қолдау және дамыту ерекше міндет болып табылады.

Осылайша, тұжырымдамалық негіздерді әзірлеу:

біріншіден мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаевтың талаптары контекстінде дарынды оқушылармен жұмыста басым бағыттарды қалыптастыру қажеттілігі еліміздің өсіп келе жатқан интеллектуалдық әлеуетінің сапасына;

екіншіден қазақстандық оқушыларды сан алуан интеллектуалды және шығармашылық іс-шараларға (олимпиадалар, ғылыми жарыстар, конкурстар және т. б.) белсенді тарту қажеттілігі оқушылардың әлеуетін толық іске асырып қана қоймай, олардың өз басымдықтары мен болашағына деген сенімділігін нығайтуға мүмкіндік беру;

во-вторых, необходимостью более активного вовлечения казахстанских школьников в многообразные интеллектуальные и творческие мероприятия (олимпиады, научные соревнования, конкурсы и т.п.), что позволило бы не только более полно реализовать потенциал учащихся, но и укрепить их уверенность в своих силах и в своем будущем;

в-третьих, потребностью разработки нормативно-правового, научно-методического, информационно-издательского, социально-психологического и педагогического обеспечения процесса обучения, воспитания и развития одаренных детей;

в-четвертых, потребностью специальной подготовки педагогических кадров для работы с одаренными детьми

I. Цель и задачи Концептуальных основ

Цель – создание единой современной системы выявления, развития и сопровождения одаренных детей и талантливой молодежи для формирования человеческого капитала как фактора инновационного развития Республики Казахстан.

Задачи:

- 1) создание системы выявления и поддержки одаренных детей и талантливой молодежи в различных областях деятельности;
- 2) формирование информационно-образовательной среды, обеспечивающей реализацию республиканской модели работы с одаренными детьми и талантливой молодежью;
- 3) поддержка и сопровождение одаренных детей, а также педагогов-новаторов, инновационных образовательных организаций, осуществляющих работу с молодыми талантами.

Концепция предполагает формирование республиканской модели по развитию одаренных детей и талантливой молодежи. Ее внедрение предусматривает осуществление процессов управления, координации и реализации.

II. Принципы Концептуальных основ

1. Системность: системный подход в достижении задач Концепции подразумевает совокупный учет основных факторов и направлений работы, координацию деятельности всех звеньев инновационной и образовательной инфраструктуры, учет интересов государства, работодателей, общественности, самих детей и молодежи. Выстраиваемые отношения между субъектами должны быть связаны общими задачами, носить системный характер.

2. Инклюзия и эксклюзия: одаренные дети (обучающиеся с выдающимися способностями) обучаются вместе со всеми детьми, что способствует их

үшіншіден дарынды балаларды оқыту, тәрбиелеу және дамыту процесін нормативтік-құқықтық, ғылыми-әдістемелік, ақпараттық-баспа, әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық қамтамасыз етуді әзірлеу қажеттілігі;

төртіншіден дарынды балалармен жұмыс істеу үшін педагог кадрларды арнайы даярлаудың қажеттілігі.

I. Тұжырымдамалық негіздердің мақсаты мен міндеттері

Мақсаты – Қазақстан Республикасының инновациялық даму факторы ретінде адами капиталды қалыптастыру үшін дарынды балалар мен талантты жастарды анықтаудың, дамытудың және сүйемелдеудің бірыңғай қазіргі заманауи жүйесін құру.

Міндеттері:

1) әртүрлі қызмет салаларында дарынды балалар мен талантты жастарды анықтау және қолдау жүйесін құру;

2) дарынды балалар және талантты жастармен жұмыстың республикалық моделін іске асыруды қамтамасыз ететін ақпараттық-білім беру ортасын қалыптастыру;

3) дарынды балаларды, сондай-ақ жаңашыл педагогтарды, жас таланттармен жұмыс жасайтын инновациялық білім беру ұйымдарын қолдау және сүйемелдеу.

Тұжырымдама дарынды балалар мен талантты жастарды дамыту жөніндегі республикалық модельді қалыптастыруды көздейді. Оны енгізу басқару, үйлестіру және іске асыру процестерін жүзеге асыруды қалыптастырады.

II. Тұжырымдамалық негіздердің принциптері

1. Жүйелілік: Тұжырымдаманың міндеттеріне қол жеткізудегі жүйелі тәсіл жұмыстың негізгі факторлары мен бағыттарын жиынтық есепке алуды, инновациялық және білім беру инфрақұрылымының барлық буындарының қызметін үйлестіруді, мемлекеттің, жұмыс берушілердің, жұртшылықтың, балалар мен жастардың өздерінің мүдделерін есепке алуды білдіреді. Субъектілер арасындағы қалыптасқан қатынастар жалпы міндеттермен байланысты болуы, жүйелік сипатта болуы тиіс.

2. Инклюзия және эксклюзия: дарынды балалар (ерекше қабілеті бар білім алушылар) олардың әлеуметтенуіне ықпал ететін барлық балалармен бірге оқиды, сонымен қатар дарынды балаларға тереңдетілген бағдарламалар бойынша оқыту үшін арнайы жағдайлар жасалуы мүмкін.

3. Ашықтық: жүйе ерекше таңдауды қарастырмайды және дарындылық түріне қарамастан барлық оқушылар үшін ашық.

4. Дербестік: оқушылардың қатысуымен құрылған жеке білім беру траекториялары дарынды балалардың өзіндік қызметін барынша жандандыруға және олардың жеке өсуіне ықпал етеді.

социализации, в то же время для одаренных детей могут быть созданы специальные условия для обучения по углубленным программам.

3. Открытость: система не подразумевает специального отбора и открыта для всех обучающихся независимо от вида одаренности.

4. Персонализация: индивидуальные образовательные траектории, выстраиваемые с участием самих учащихся, способствуют максимальной активизации самостоятельной деятельности одаренных детей и их личностному росту.

5. Транспарентность: включение в сетевое взаимодействие различных образовательных институтов, общественных организаций, меценатов, работодателей, учащихся и их родителей. Данный принцип ориентирован на открытость и доступность информации для всех заинтересованных сторон, нацелен на устойчивое формирование социальных настроений в области выявления, развития и поддержки одаренности.

6. Технологичность: реализация всех вышеперечисленных принципов возможна только в условиях использования современных информационно-коммуникационных технологий, что в свою очередь способствует развитию цифровой грамотности как обязательного условия развития человеческого капитала и цифровой экономики.

III. Основные направления реализации Концептуальных основ

3.1 Создание и развитие нормативно-правовой, научно-методической и учебно-материальной базы реализации Концептуальных основ

1. Развитие и совершенствование нормативно-правовой базы, формирование экономических и организационно-управленческих механизмов реализации Концептуальных основ.

2. Создание инновационных кластеров организаций образования, работающих с молодыми талантами.

3. Поддержка сети специализированных организаций образования, ведущих работу с одаренными детьми и молодежью.

4. Создание инновационных и стажировочных площадок на базе передовых организаций образования по работе с одаренными детьми, распространение лучших практик и инновационных методов обучения.

5. Совершенствование профессиональных компетенций педагогов, работающих с одаренными детьми в качестве сетевых преподавателей, сетевых тьюторов и сетевых тренеров.

6. Разработка образовательных программ для одаренных детей.

7. Создание республиканской системы стимулирования педагогов и образовательных организаций, работающих с одаренными детьми и имеющих высокие достижения.

8. Разработка и реализация региональных целевых программ по выявлению и развитию молодых талантов.

5. Транспаренттілік: әртүрлі білім беру институттарын, қоғамдық ұйымдарды, меценаттарды, жұмыс берушілерді, оқушылар мен олардың ата-аналарын желілік өзара іс-қимылға қосу. Бұл қағида барлық мүдделі тараптар үшін ақпараттың ашықтығы мен қол жетімділігіне бағытталған, дарындылықты анықтау, дамыту және қолдау саласында әлеуметтік көңіл-күйді тұрақты қалыптастыруға бағытталған.

6. Технологиялылығы: жоғарыда аталған барлық қағидаттарды іске асыру қазіргі заманғы ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану жағдайында ғана мүмкін болады, бұл өз кезегінде адами капиталды және цифрлық экономиканы дамытудың міндетті шарты ретінде цифрлық сауаттылықты дамытуға ықпал етеді.

III. Тұжырымдамалық негіздерді іске асырудың басты бағыттары

3.1 Тұжырымдамалық негіздерді іске асырудың нормативтік-құқықтық, ғылыми-әдістемелік және оқу-материалдық базасын құру және дамыту

1. Тұжырымдамалық негіздерді іске асырудың нормативтік-құқықтық базасын дамыту және жетілдіру, экономикалық және ұйымдық-басқару тетіктерін қалыптастыру.

2. Жас таланттармен жұмыс істейтін білім беру ұйымдарының инновациялық кластерлерін құру.

3. Дарынды балалармен және жастармен жұмыс жүргізетін мамандандырылған білім беру ұйымдарының желісін қолдау.

4. Дарынды балалармен жұмыс бойынша озық білім беру ұйымдарының базасында инновациялық және сынақ алаңдарын құру, оқытудың үздік тәжірибелері мен инновациялық әдістерін тарату.

5. Желілік оқытушылар, желілік тьюторлар және желілік тренерлер ретінде дарынды балалармен жұмыс істейтін педагогтардың кәсіби құзыреттілігін жетілдіру.

6. Дарынды балаларға арналған білім беру бағдарламаларын әзірлеу.

7. Дарынды балалармен жұмыс істейтін және жоғары жетістіктері бар педагогтар мен білім беру ұйымдарын ынталандырудың республикалық жүйесін құру.

8. Жас таланттарды анықтау және дамыту жөніндегі өңірлік мақсатты бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру.

9. Дарынды балаларды қолдаудың аймақтық ресурстық орталықтарын құру және дамыту.

3.2 Жас таланттармен жұмыс істеу үшін ақпараттық-білім беру ортасын қалыптастыру

1. Дарынды балалардың, жаңашыл педагогтардың, инновациялық білім беру ұйымдарының тізілімін қалыптастыру.

9. Создание и развитие региональных ресурсных центров поддержки одаренных детей.

3.2 Формирование информационно-образовательной среды для работы с молодыми талантами

1. Формирование реестров одаренных детей, педагогов-новаторов, инновационных организаций образования.

2. Формирование реестра региональных, республиканских, международных олимпиад и других состязаний среди детей и молодёжи.

3. Формирование республиканского реестра именных стипендий, премий, грантов для молодых талантов.

4. Организация работы сетевых сообществ педагогов-новаторов и ассоциаций победителей и призеров детско-юношеских интеллектуальных, творческих и спортивных состязаний.

5. Организация работы Единого республиканского образовательного портала «Одаренные дети Республики Казахстан».

6. Мониторинг системы работы с одаренными детьми.

7. Информирование педагогической и родительской общественности о ходе реализации Концепции.

3.3 Выявление, развитие и сопровождение одаренных детей и молодежи

1. Разработка и совершенствование методик и технологий диагностирования одаренных детей и молодежи по видам одаренности.

2. Реализация образовательных программ для одаренных детей.

3. Формирование индивидуальных образовательных траекторий для одаренных детей.

4. Содействие участию одаренных детей в интеллектуальных, творческих и спортивных состязаниях международного, республиканского уровней.

5. Организация интеллектуальных и творческих состязаний, конкурсов профессионального мастерства, молодежных инновационных форумов, выставок, конкурсных площадок, стартапов, в том числе с привлечением ресурсов потенциальных заказчиков, работодателей и инвесторов.

6. Совершенствование системы дополнительного образования одаренных детей и молодежи.

7. Реализация целевых программ по выявлению и развитию молодых талантов.

8. Мониторинг и повышение эффективности деятельности организаций образования и других структур, работающих с талантливой молодежью.

3.4 Создание условий для самореализации молодых талантов

2. Балалар мен жастар арасындағы өңірлік, республикалық, халықаралық олимпиадалар мен басқа да жарыстардың тізілімін қалыптастыру.

3. Жас таланттарға арналған атаулы стипендиялардың, сыйлықтардың, гранттардың республикалық тізілімін қалыптастыру.

4. Балалар мен жасөспірімдер зияткерлік, шығармашылық және спорттық сайыстардың жеңімпаздары мен жүлдегерлері қауымдастығы мен жаңашыл педагог-новаторлардың желілік қоғамдастықтарының жұмысын ұйымдастыру.

5. «Қазақстан Республикасының дарынды балалары» бірыңғай республикалық білім беру порталының жұмысын ұйымдастыру.

6. Дарынды балалармен жұмыс жүйесінің мониторингі.

7. Педагогикалық және ата-аналар жұртшылығын Тұжырымдамалық негіздердің іске асырылу барысы туралы хабардар ету.

3.3 Дарынды балалар мен жастарды анықтау, дамыту және сүйемелдеу

1. Дарынды балалар мен жастарды дарындылық түрлері бойынша диагностикалаудың әдістері мен технологияларын әзірлеу және жетілдіру.

2. Дарынды балаларға арналған білім беру бағдарламаларын іске асыру.

3. Дарынды балаларға арналған жеке білім траекторияларын қалыптастыру.

4. Дарынды балалардың халықаралық, республикалық деңгейдегі зияткерлік, шығармашылық және спорттық жарыстарға қатысуына жәрдемдесу.

5. Зияткерлік және шығармашылық жарыстарды, кәсіби шеберлік конкурстарын, жастардың инновациялық форумдарын, көрмелерді, конкурстық алаңдарды, стартаптарды, оның ішінде әлеуетті тапсырыс берушілердің, жұмыс берушілер мен инвесторлардың ресурстарын тарта отырып ұйымдастыру.

6. Дарынды балалар мен жастарға қосымша білім беру жүйесін жетілдіру.

7. Жас таланттарды анықтау және дамыту жөніндегі мақсатты бағдарламаларды іске асыру.

8. Дарынды жастармен жұмыс істейтін білім беру ұйымдары мен басқа да құрылымдар қызметінің тиімділігін арттыру және мониторингілеу.

3.4 Жас таланттардың өзін-өзі іске асыруына жағдай жасау

1. Гранттар мен стипендиялар түрінде жас таланттарды әлеуметтік қолдау түрлерін кеңейту.

2. Қазақстан Республикасының атқарушы билік органдарының қолдауымен республиканың жоғары оқу орындары базасында университет алдындағы желілер құру.

3. Қазақстан Республикасының экономикасын дамытудың басым бағыттары бойынша талантты жастарды кәсіптік бағдарлау.

4. Талантты жастардың әртүрлі бағыттар бойынша жобалық және ғылыми-зерттеу қызметін ынталандыру.

1. Расширение видов социальной поддержки молодых талантов в виде грантов и стипендий.
2. Создание сети предуниверсариев на базе вузов республики при поддержке органов исполнительной власти Республики Казахстан.
3. Профессиональная ориентация талантливой молодежи по приоритетным направлениям развития экономики Республики Казахстан.
4. Стимулирование проектной и научно-исследовательской деятельности талантливой молодежи по различным направлениям.
5. Поддержка конкурсов профессионального мастерства на основе государственно-частного и социального партнерства.
6. Внедрение различных форм материального стимулирования победителей и призёров интеллектуальных и творческих состязаний.
7. Содействие трудоустройству талантливой молодежи в ведущие республиканские научные и научно-образовательные организации, высокотехнологичные компании, организации культуры, искусства, спорта.
8. Развитие механизмов грантовой поддержки общественных формирований, в том числе молодежных сообществ, реализующих перспективные инновационные проекты.

IV. Механизмы реализации Концептуальных основ

Концептуальные основы реализуется путем осуществления комплекса мер. Одним из мероприятий комплекса мер станет внесение изменений и дополнений в Государственную программу развития образования и науки Республики Казахстан на 2016 - 2019 годы с учетом мероприятий, описанных в Концептуальных основах.

Финансирование реализации комплекса мер будет осуществляться за счет предусмотренных средств.

V. Ожидаемые результаты

1. Создание республиканской модели работы с одаренными детьми.
2. Обеспечение межведомственного взаимодействия по организации работы с одаренными детьми и талантливой молодежью.
3. Развитие сети специализированных организаций образования, (в том числе предуниверсариев) и организаций, осуществляющих выявление, сопровождение одаренных детей и молодежи на всех уровнях образования.
4. Разработка и апробация новых образовательных программ, эффективных методик, технологий работы с одаренными детьми и талантливой молодежью.
5. Увеличение количества педагогов, владеющих современными образовательными технологиями работы с одаренными детьми.

5. Мемлекеттік-жеке және әлеуметтік әріптестік негізінде кәсіби шеберлік конкурстарын қолдау.

6. Зияткерлік және шығармашылық жарыстардың жеңімпаздары мен жүлдегерлерін материалдық ынталандырудың әртүрлі нысандарын енгізу.

7. Талантты жастарды жетекші республикалық ғылыми және ғылыми-білім беру ұйымдарына, жоғары технологиялық компанияларға, мәдениет, өнер, спорт ұйымдарына жұмысқа орналастыруға жәрдемдесу.

8. Перспективалы инновациялық жобаларды іске асыратын қоғамдық құрылымдарды, оның ішінде жастар қауымдастықтарын гранттық қолдау тетіктерін дамыту.

IV. Тұжырымдамалық негіздерді іске асыру тетіктері

Тұжырымдамалық негіздер кешенді шараларды жүзеге асыру жолымен іске асырылады. Кешенді шаралардың бірі Тұжырымдамалық негіздерде сипатталған іс-шараларды ескере отырып, Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына өзгерістер мен толықтырулар енгізу болады.

Шаралар кешенін іске асыруды қаржыландыру көзделген қаражат есебінен жүзеге асырылатын болады.

V. Күтілетін нәтижелер

1. Дарынды балалармен жұмыстың республикалық моделін құру.

2. Дарынды балалармен және талантты жастармен жұмысты ұйымдастыру бойынша ведомствоаралық өзара іс-қимылды қамтамасыз ету.

3. Білім берудің барлық деңгейлерінде дарынды балалар мен жастарды анықтауды, сүйемелдеуді жүзеге асыратын мамандандырылған білім беру ұйымдарының (соның ішінде университет алдындағы) және ұйымдардың желісін дамыту.

4. Дарынды балалармен және талантты жастармен жұмыс жасаудың жаңа білім беру бағдарламаларын, тиімді әдістемелерін, технологияларын әзірлеу және сынақтан өткізу.

5. Дарынды балалармен жұмыстың заманауи білім беру технологияларын меңгерген педагогтар санын арттыру.

6. Пәндік олимпиадаларға, спорттық жарыстарға және әр түрлі деңгейдегі шығармашылық конкурстарға қатысатын және жеңетін дарынды балалар мен талантты жастардың санын арттыру.

7. Дарынды балалармен және дарынды жастармен жұмыс бойынша өңірлік ресурстық орталықтар құру.

8. Дарынды балалар мен талантты жастарды, олардың педагог-тәлімгерлерін ынталандыру жүйесін құру.

9. «Қазақстан Республикасының дарынды балалары» бірыңғай ақпараттық-білім беру порталын құру және дамыту.

6. Увеличение количества одаренных детей и талантливой молодежи, участвующих и побеждающих в предметных олимпиадах, спортивных соревнованиях и творческих конкурсах разного уровня.

7. Создание региональных ресурсных центров по работе с одаренными детьми и талантливой молодежью.

8. Создание системы стимулирования одаренных детей и талантливой молодежи, их педагогов-наставников.

9. Создание и развитие Единого информационно-образовательного портала «Одаренные дети Республики Казахстан».

10. Создание сетевого сообщества педагогов-новаторов, работающих с одаренными детьми.

11. Создание сетевого сообщества ассоциации победителей и призеров олимпиад и конкурсов республиканского и международного уровней.

12. Сокращение оттока талантливых выпускников школ, колледжей и ВУЗов из страны.

VI. Программно-стратегическая и нормативно-правовая база реализации Концептуальных основ

– Конституция Республики Казахстан (принята на республиканском референдуме 30 августа 1995 г. с изменениями и дополнениями по состоянию на 10 марта 2017 года)

– Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319-III (с изменениями и дополнениями по состоянию на 04 июля 2018 года)

– Закон Республики Казахстан «О правах ребенка в Республике Казахстан» от 8 августа 2002 года № 345-II (с изменениями и дополнениями по состоянию на 02 июля 2018 года)

– Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Стратегия Казахстан – 2050: новый политический курс состоявшегося государства» (14 декабря 2012 года)

– Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Казахстанский путь – 2050: «Единая цель, единые интересы, единое будущее» (17 января 2014 года)

– Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Нұрлы жол – путь в будущее» (11 ноября 2014 года)

– Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы (с изменениями и дополнениями по состоянию на 12 августа 2014 года) - утверждена Указом Президента Республики Казахстан от 7 декабря 2010 года № 1118 – утратил силу Указом Президента Республики Казахстан от 01 марта 2016 года № 205

– Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы - утверждена Постановлением Правительства Республики Казахстан от 24 июля 2018 года № 460

10. Дарынды балалармен жұмыс істейтін жаңашыл педагогтардың желілік қауымдастығын құру.

11. Республикалық және халықаралық деңгейдегі олимпиадалар мен конкурстардың жеңімпаздары мен жүлдегерлері қауымдастығының желілік қауымдастығын құру.

12. Мектеп, колледж және жоғары оқу орындарының талантты түлектерінің елден кетуін қысқарту.

VI. Тұжырымдамалық негіздерді іске асырудың бағдарламалық-стратегиялық және нормативтік-құқықтық базасы

– Қазақстан Республикасының Конституциясы (2017 жылғы 10 наурыздағы өзгерістермен және толықтыруларымен 1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданды)

– Қазақстан Республикасының «Білім туралы Заңы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III (2018 жылғы 04 шілдедегі өзгерістер мен толықтырулармен)

– Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345-II «Қазақстан Республикасындағы Баланың құқықтары туралы» Заңы)

– Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345-II Қазақстан Республикасының Заңы (2018 жылдың 2 шілдеде берілген өзгерістер мен толықтырулармен)

– Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары (2012 жылғы 14 желтоқсан)

– Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан жолы-2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» (17 Қаңтар 2014 жыл)

– Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан Халқына Жолдауы «Нұрлы жол - болашаққа бастар жол» (11 қараша 2014 жыл)

– Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (Қазақстан Республикасы Президентінің 2016 жылғы 1 наурыздағы № 205 Жарлығы)

– Қазақстан Республикасының білім және ғылым саласын дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 24 шілдедегі № 460 қаулысы

– Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшуі жөніндегі тұжырымдама туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 30 мамырдағы № 577 Жарлығы;

– Қазақстан Республикасының 2015-2025 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясы - Қазақстан Республикасы Президентінің

БҰЙРЫҚ

2018 ж. 16 қазақ

Астана қаласы

ПРИКАЗ

№ 574

город Астана

Дарынды балалар мен талантты жастарды анықтаудың, дамытудың және қолдаудың қазақстандық ұлттық жүйесінің тұжырымдамалық негіздерін бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрі 2018 жылғы 21 маусымда бекіткен Қазақстан Республикасында дарынды балалар мен талантты жастарды анықтау және қолдау жөніндегі жол картасының 1-тармағын орындау мақсатында **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған Дарынды балалар мен талантты жастарды анықтаудың, дамытудың және қолдаудың қазақстандық ұлттық жүйесінің тұжырымдамалық негіздері (бұдан әрі – Тұжырымдамалық негіздер) бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Мектепке дейінгі және орта білім департаменті (Ш.Т.Каринова) осы бұйрықты облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалалары білім басқармаларының және Білім және ғылым министрлігінің «Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталығы» республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорнының назарына жеткізсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Білім және ғылым вице-министрі Ә.А. Суханбердиеваға жүктелсін.

4. Осы бұйрық кол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Министр

Е. Сагадиев

БҮЙРЫҚ

16 Октябрь 2018 г.

Астана қаласы

ПРИКАЗ

№ 574

город Астана

Об утверждении Концептуальных основ казахстанской национальной системы выявления, развития и поддержки одаренных детей и талантливой молодежи

В целях исполнения пункта 1 Дорожной карты по выявлению и поддержке одаренных детей и талантливой молодежи Республики Казахстан, утвержденной Министром образования и науки Республики Казахстан от 21 июня 2018 года, **ПРИКАЗЫВАЮ:**

1. Утвердить прилагаемые Концептуальные основы казахстанской национальной системы выявления, развития и поддержки одаренных детей и талантливой молодежи (далее - Концептуальные основы).

2. Департаменту дошкольного и среднего образования Министерства образования и науки Республики Казахстан (Каринова Ш.Т.) довести данный приказ до сведения Управлений образования областей, городов Астаны, Алматы и Шымкента и Республиканского государственного казенного предприятия «Республиканский научно-практический центр «Дарын» Министерства образования и науки Республики Казахстан.

3. Контроль за исполнением настоящего приказа возложить на вице-министра образования и науки Республики Казахстан Суханбердиеву Э.А.

4. Настоящий приказ вступает в силу со дня его подписания.

Министр

Е. Сагадиев